

Bancsók a László Magyar (č. 2) v. Maďarsko (stížnost č. 52374/15 a 53364/15)

Datum rozhodnutí: 28. října 2021

Závěr: *Trest odnětí svobody s možností podmíněného propuštění až po uplynutí čtyřiceti let neposkytuje reálnou vyhlídku na propuštění a je tak v rozporu s Úmluvou.*

Obsah: Obě stížnosti byly podány doživotně odsouzenými, kteří mohli být podmíněně propuštěni po uplynutí 40 let trestu odnětí svobody. Oba stěžovatelé uvedli, že doživotní trest vězení s možností propuštění po vykonání 40 let je fakticky trest doživotní, takže nemají žádnou naději na propuštění. Uváděli, že jejich odsouzení představuje nelidské a ponižující zacházení. Oba stěžovatelé podali ústavní stížnost u vnitrostátního ústavního soudu, o níž nebylo do dnešního dne rozhodnuto. Soud jednomyslně rozhodl, že byl porušen čl. 3 Úmluvy.

Poznámka: Soud odmítl námitku vlády o nevyčerpání vnitrostátních opravných prostředků. Uvedl, že délka řízení, které bylo zahájeno v roce 2015 a dosud nebylo skončeno, významně omezuje jeho možnou efektivnost. Zdůraznil, že trest doživotního vězení může být v souladu s Úmluvou pouze za podmínky, že zde bude skutečná vyhlídka na propuštění, ale i možnost přezkumu celého trestu od jeho počátku. Soud dále konstatoval, že komparativní a mezinárodní právo jasně indikují podporu pro mechanismy zajišťující přezkum nejpozději po 25 letech po odsouzení, s následnými opakovanými periodickými přezkumy. Uvedl, že délka čtyřiceti let, po kterou měli čekat na přezkum za účelem možnosti podmíněného propuštění stěžovatelé, je významně delší než tento maximální doporučený časový rámec. Z toho důvodu soud uzavřel, že odsouzení stěžovatelů neposkytují reálnou vyhlídku na podmíněné propuštění a z toho důvodu jsou neslučitelné s Úmluvou.

Související judikatura: Rozsudek ze dne 13. 11. 2014, *Bodein v. Francie*, č. 40014/10, rozsudek ze dne 8. 7. 2014, *Harakchiev a Tolumov v. Bulharsko*, č. 15018/11 a 61199/12, ECHR 2014 (výňatky), rozsudek Velkého senátu ze dne 12. 2. 2008, *Kafkaris v. Kypr*, č. 21906/04, ECHR 2008 rozsudek ze dne 20. 5. 2014, *László Magyar v. Maďarsko*, č. 73593/10, rozsudek

ze dne 6. 11. 2012, *Longin v. Chorvatsko*, č. 49268/10, rozsudek ze dne 23. 7. 2013, *Mikalauskas v. Malta*, č. 4458/10.

Relevantní ustanovení: Čl. 3 Úmluvy o lidských právech a základních svobodách (zákaz mučení)

W. A. v. Švýcarsko (stížnost č. 38958/16)

Datum rozhodnutí: 2. listopadu 2021

Závěr: *Stěžovatel byl odsouzen dvakrát za tentýž čin.*

Obsah: Stěžovatel, který trpí závažným psychickým onemocněním, byl vnitrostátním soudem umístěn do zajišťovací detence poté, kdy vykonal trest dvaceti let odnětí svobody, k němuž byl odsouzen za dvě vraždy. Stěžovatel spáchal tyto trestné činy dle názoru znalce za stavu snížené přičetnosti. Přesto soud, který jej za ně v roce 1990 odsoudil, dospěl k závěru, že stěžovatel představuje riziko pro společnost, které může být eliminováno jen dlouhodobým trestem odnětí svobody a nikoliv nařízením preventivní detence, která v praxi trvá přibližně pět let. V roce 2012 Federální soud nařídil nové projednání věci s odkazem na určité skutečnosti, které dle jeho názoru nebyly známy původní porotě ve věci stěžovatele, včetně toho, že stěžovatelův stav je neléčitelný. V roce 2013 byl stěžovatel v obnoveném řízení umístěn do preventivní detence. Vnitrostátní soud v odůvodnění poukázal na nedávno vydanou psychiatrickou zprávu o stavu stěžovatele a na podmínky preventivní detence, které dle jeho názoru byly splněny v devadesátých letech minulého století a tento stav přetrvává. Soud jednomyslně rozhodl, že byl porušen čl. 5 odst. 1, čl. 7 odst. 1 a čl. 4 Protokolu č. 7 Úmluvy.

Poznámka: Soud uvedl, že v důsledku samotné zajišťovací detence, která byla nařízena v obnoveném řízení, aniž by zde byly jakékoliv nové důkazy ohledně povahy spáchaného skutku nebo rozsahu viny stěžovatele, byl stěžovatel potrestán dvakrát za tentýž trestný čin. Nadto zdůraznil, že ač lze pacienta umístit do zdravotní detence jako osobu s psychickou chorobou v souladu s Úmluvou, detence stěžovatele byla nezákonná, protože nebyl umístěn do vhodného zařízení určeného pro

duševně nemocné pacienty, ale do standardní věznic.

Související judikatura: Rozsudek Velkého senátu ze dne 21. 10. 2013, *Del Río Prada v. Španělsko*, č. 42750/09, ECHR 2013, rozsudek Velkého senátu ze dne 4. 12. 2018, *Ilseher v. Německo*, č. 10211/12 a 27505/14, rozsudek ze dne 18. 2. 2020, *Jidic v. Rumunsko*, č. 45776/16, rozsudek ze dne 7. 6. 2012, *K. v. Německo*, č. 61827/09, rozsudek ze dne 9. 1. 2018, *Kadusic v. Švýcarsko*, č. 43977/13, rozsudek ze dne 17. 12. 2009, *M. v. Německo*, č. 19359/04, ECHR 2009.

Relevantní ustanovení: Čl. 5 odst. 1 (nezákonné zbavení svobody), čl. 7 odst. 1 (zákaz trestu bez zákona) Úmluvy o lidských právech a základních svobodách a čl. 4 Protokolu č. 7 k Úmluvě (právo nebýt souzen nebo trestán dvakrát).

Špadijer v. Černá Hora (stížnost č. 31549/18)

Datum rozhodnutí: 9. listopadu 2021

Závěr: *Členské státy jsou povinny chránit fyzickou a duševní integritu jednotlivce před ostatními a vytvořit k tomu právní rámec.*

Obsah: Stěžovatelka uvádí, že jako vězeňská dozorkyně se stala terčem šikany odplatou za nahlášení vniknutí mužských dozorců do ženské části věznic a jejich nestandardní chování k vězeňkyním, a její neúspěšnou snahu o projednání šikany nadřízenými. Stěžovatelka byla následně konfrontována s různými incidenty zahrnujícími přímé nebo nepřímé vyhrožování a s veřejnými osobními konfrontacemi, jejichž cílem bylo ji ponížít. Stěžovatelka uvedla, že její nadřízení, u nichž hledala ochranu, ji odmítli podpořit. Stěžovatelka nastoupila v září 2013 na nemocenskou, její žádost o mediaci byla zamítnuta. V listopadu 2013 se stěžovatelka neúspěšně obrátila na vnitrostátní soud, který věc uzavřel s tím, že incidenty, jejichž byla stěžovatelka obětí, nebyly dostatečně závažné, aby se jednalo o šikanování. Současně ale tentýž soud zjistil, že stěžovatelka trpí v důsledku těchto incidentů posttraumatickou stresovou poruchou. Soud rozhodl jednomyslně o porušení čl. 8 Úmluvy. Soudkyně Yudkivska připojila k rozsudku odlišné stanovisko.

Poznámka: Soud shledal souvislost mezi jednotlivými incidenty, jejichž byla stěžovatelka obětí, nedostatečnou reakcí příslušných vnitrostátních orgánů, a stěžovatelčinými psychickými problémy. Soud připustil, že ve

vnitrostátním právu byly vytvořeny prostředky ochrany před šikanou, ale zdůraznil, že takové prostředky musí být také v praxi účinné. Soud konstatoval, že způsob, jímž byly zákonné procesy ochrany uplatněny v případě stěžovatelky, byl zcela nedostatečný a zakládal porušení závazku členského státu chránit její práva. Přes prokázanou souvislost jednotlivých incidentů s nepříznivým stavem stěžovatelčina duševního zdraví se stěžovatelce nedostalo soudní ochrany, protože vnitrostátní soudy nahlížely na četnost incidentů jako nedostatečnou k tomu, aby jí poskytly právní ochranu. Soud zdůraznil, že stížnost na šikanu musí být do detailů podrobně projednána, přičemž musí být brán v úvahu celkový kontext, nikoliv zamítnuta na základě úvah o tom, jak často nebo nedostatečně často docházelo k jednotlivým incidentům. Některé jednotlivé incidenty nebyly v důsledku postupu vnitrostátních orgánů vůbec posouzeny. Soud nadto dospěl k závěru, že reakce státního zastupitelství byla příliš pomalá, čímž byla stěžovatelce upřena možnost skutečného vedení jejího sporu.

Související judikatura: Rozsudek ze dne 14. 1. 2020, *Beizaras a Levickas v. Litva*, č. 41288/15, rozsudek ze dne 6. 11. 2018, *Burly a ostatní v. Ukrajina*, č. 3289/10, rozsudek ze dne 30. 11. 2010, *Hajduová v. Slovensko*, č. 2660/03, rozsudek ze dne 1. 7. 2014, *Isaković Vidović v. Srbsko*, č. 41694/07, rozsudek ze dne 25. 4. 2013, *M.S. v. Chorvatsko*, č. 36337/10, rozsudek Velkého senátu ze dne 12. 11. 2013, *Söderman v. Švédsko*, č. 5786/08, ECHR 2013.

Relevantní ustanovení: Čl. 8 Úmluvy o lidských právech a základních svobodách (právo na respektování soukromého a rodinného života).

Marinoni v. Itálie (stížnost č. 27801/12)

Datum rozhodnutí: 18. listopadu 2021

Závěr: *Sporné pasáže knihy ničím nepřispívají k historické rekonstrukci událostí v souvislosti s masakrem v Rovettě a ani jinak nejde o sdělení odůvodněná veřejným zájmem.*

Obsah: Stížnost se týká soukromoprávní odpovědnosti k náhradě újmy, kterou italské soudy shledaly u autora knihy, a to ohledně dvou pasáží v textu, které byly identifikovány jako pomlouvačné. Součástí obsahu knihy stěžovatele, nazvané „Zahradní terasa. Události z 28. dubna 1945 v Rovettě: vzpomínky dítěte“, byla historická rekonstrukce „strage di Rovetta“ (masakru v Rovettě), jak je nazývána hromadná poprava 43 zajatých italských

vojáků v Rovettě v noci z 27. na 28. dubna 1945. Vojáci byli součástí Národní republikánské gardy Italské socialistické republiky. Historická rekonstrukce byla prokládána autorovými osobními soukromými vzpomínkami na život jeho rodiny. Řada pasáží v knize byla věnována rozporům mezi stěžovatelovou rodinou a rodinou jejích sousedů, kteří obývali druhou část rodinného domu. Konflikt z velké části spočíval v rozdílném politickém přesvědčení. Zatímco stěžovatelova rodina byli antifašisté, jejich sousedé fašistický režim v Itálii podporovali. Dědicové rodiny sousedů vyhodnotili část stěžovatelových publikovaných závěrů jako pomlouvačné a podali trestní oznámení. Stěžovatel byl sice v prvním stupni trestního obvinění zproštěn, ale na základě odvolání poškozených byl v odvolacím řízení shledán odpovědným k náhradě újmy. Soud rozhodl jednomyslně, že nebyl porušen čl. 6 odst. 2 (presumpce nevinny) ani čl. 10 Úmluvy.

Poznámka: Soud uvedl, že vnitrostátní soudy nepoužily žádné formulace, které by zpochybňovaly osvobození stěžovatele v prvním stupni trestního řízení, a ani rozsudek odvolacího soudu nijak neporušil právo stěžovatele být pokládán za nevinného. Podle názoru soudu rovněž zásah do práva stěžovatele na svobodu projevu nebyl nepřiměřený a dovození soukromoprávní odpovědnosti v jeho věci neznamenalo porušení čl. 10 Úmluvy. Soud zejména uvedl, že kniha, která kombinuje autorovy osobní vzpomínky s materiálem získaným průzkumem archivů, spadá do specifické kategorie historického výzkumu nazývané „mikrohistorie“. Vnitrostátní soudy braly v úvahu tento aspekt věci na zřetel při hodnocení knihy.

Související judikatura: rozsudek Velkého senátu ze dne 12. 7. 2013, *Allen v. Spojené království*, č. 25424/09, ECHR 2013, rozsudek ze dne 29. 6. 2004, *Chauvy a ostatní v. Francie*, č. 64915/01, ECHR 2004 VI rozsudek ze dne 4. 3. 2014, *Dilipak a Karakaya v. Turecko*, č. 7942/05 a 24838/05, rozsudek ze dne 3. 10. 2017, *Dmitriyevskiy v. Rusko*, č. 42168/06, rozsudek ze dne 22. 4. 2010, *Fatullayev v. Ázerbajdžán*, č. 40984/07.

Relevantní ustanovení: Čl. 6 odst. 2 (presumpce nevinny) a čl. 10 (svoboda projevu) Úmluvy o lidských právech a základních svobodách.

M. H. a ostatní v. Chorvatsko (stížnost č. 15670/18)

Datum rozhodnutí: 18. listopadu 2021

Závěr: *Vyšetřování smrti dcery stěžovatelů bylo nedostatečné a neefektivní.*

Obsah: Stížnost se týká úmrtí šestileté dcery stěžovatelů, MAD. H. na chorvatské hranici pod koly vlaku. Stěžovatelé, rodina 14 Afghánců, podala trestní oznámení proti neidentifikovaným chorvatským příslušníkům pohraniční policie. Uvedli, že když byli těmito policisty zastíženi na chorvatském území, odmítli policisté stěžovatele – matce se šesti dětmi jakoukoliv možnost podat žádost o azyl a poslali je zpátky do Srbska po železniční trati. V průběhu této cesty, v noci na 21. listopad 2017, pak MAD. H. přešel vlak blízko chorvatsko-srbské hranice. Stížnost se dále týká následného zajištění některých členů rodiny v detenčním centru v Chorvatsku a omezování jejich kontaktu se zvolenou právní zástupkyní. Soud rozhodl jednomyslně, že byl porušen čl. 2, 3, 5 odst. 1, a čl. 34 Úmluvy a čl. 4 Protokolu č. 4 k Úmluvě.

Poznámka: Soud uvedl, že vyšetřování smrti dítěte bylo neúčinné, že detenční zadržování dětí jedné ze stěžovatelek představovalo zlé nakládání a že rozhodnutí o zajištění stěžovatelů nebyla řádně vyřizována. Dále soud konstatoval, že někteří ze stěžovatelů byli podrobena hromadnému vyhoštění a že členský stát omezoval právo stěžovatelů na individuální stížnost mimo jiné také tím, že ztěžoval jejich přístup k právní pomoci.

Související judikatura: Rozsudek Velkého senátu ze dne 19. 2. 2009, *A. a ostatní v. Spojené království*, č. 3455/05, ECHR 2009, rozsudek ze dne 12. 7. 2016, *A. B. a ostatní v. Francie*, č. 11593/12, rozsudek ze dne 22. 11. 2016, *Abdullahi Elmi a Aweys Abubakar v. Malta*, č. 25794/13 a 28151/13, rozsudek ze dne 25. 9. 2012, *Ahmade v. Řecko*, č. 50520/09, rozsudek ze dne 24. 3. 2020, *Asady a ostatní v. Slovensko*, č. 24917/15.

Relevantní ustanovení: Čl. 2 (právo na život), čl. 3 (zákaz mučení), čl. 5 odst. 1, čl. 34 (právo na individuální stížnost) Úmluvy a čl. 4 Protokolu č. 4 k Úmluvě o lidských právech a základních svobodách.

Zpracovala: Pavla Boučková